

Національна академія наук України
Державне космічне агентство України

Інститут технічної механіки

ПОЛОЖЕННЯ

про дуальну форму здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії
в Інституті технічної механіки Національної академії наук України і
Державного космічного агентства України

Дніпро 2022

1. РОЗРОБЛЕНО

відділом системного аналізу та проблем керування Інституту технічної механіки Національної академії наук України і Державного космічного агентства України

ВНЕСЕНО

відділом системного аналізу та проблем керування Інституту технічної механіки Національної академії наук України і Державного космічного агентства України

2. ЗАТВЕРДЖЕНО ТА НАДАНО ЧИННОСТІ

наказом директора ІТМ НАНУ і ДКАУ № 3-0/від 01.02.2022 на підставі рішення вченої ради Інституту від 01.02.2022, протокол № 1.

3. Положення про дуальну форму здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії в Інституті технічної механіки Національної академії наук України і Державного космічного агентства України відповідає Закону України від 01.07.2014 № 1556-VII «Про вищу освіту» (зі змінами)

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	4
2. Організація навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії.....	5
3. Порядок зарахування здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії на навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії.....	7
4. Особливості реалізації навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії.....	8
5. Фінансове забезпечення	11

1. Загальні положення

1.1. Це Положення визначає порядок здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії в Інституті технічної механіки Національної академії наук України і Державного космічного агентства України (ІТМ НАНУ і ДКАУ) за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії.

1.2. Дуальна форма здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії - це спосіб здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії здобувачами денної форми, що передбачає навчання на робочих місцях на підприємствах /в установах / в організаціях для набуття певної кваліфікації обсягом від 25 до 60 відсотків загального обсягу освітньої програми на основі договору.

1.3. Метою провадження дуальної форми здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії є підвищення якості підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.

Основними завданнями навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії є:

- зміцнення та удосконалення практичної складової освітнього процесу із забезпеченням досягнення результатів навчання, визначених відповідним стандартом освіти та освітньою програмою;

- забезпечення взаємозв'язку, взаємопроникнення та взаємовпливу різних систем (наука і освіта, наука і виробництво чи громадський сектор) для впровадження важливих змін, спрямованих на підвищення якості освіти;

- підвищення якості підготовки фахівців відповідно до реальних вимог ринку праці та забезпечення національної економіки висококваліфікованими фахівцями;

- посилення ролі роботодавців та профоб'єднань у системі підготовки фахівців від участі у формуванні змісту освітніх програм до оцінювання результатів навчання;

- модернізація змісту вищої освіти ступеня доктора філософії з метою його приведення у відповідність до вимог ринку праці;

- підвищення конкурентоздатності здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в умовах глобалізації.

1.4. Права та обов'язки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, ІТМ НАНУ і ДКАУ та роботодавців під час організації дуальної форми здобуття освіти визначають закони України «Про вищу освіту», «Про зайнятість населення», Кодекс законів про працю, Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в ІТМ НАНУ і ДКАУ, Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в ІТМ НАНУ і ДКАУ та інші нормативно- правові акти.

1.5. У цьому Положенні терміни вжито у такому значенні:

здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії (здобувач освіти) – особа, яка навчається в ІТМ НАНУ і ДКАУ на третьому рівні вищої освіти з метою здобуття кваліфікації і ступеня доктора філософії;

координатор від ІТМ НАНУ і ДКАУ - працівник ІТМ НАНУ і ДКАУ, що відповідає за організацію дуальної форми здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії та призначається директором ІТМ НАНУ і ДКАУ;

координатор від роботодавця - працівник, що відповідає за методично-організаційний супровід навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії і якого призначає керівник підприємства / установи / організації;

науковий керівник - науковий співробітник ІТМ НАНУ і ДКАУ з науковим ступенем доктора наук, якого призначає директор ІТМ НАНУ і ДКАУ, і який здійснює наукове керівництво роботою над дисертацією здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії, надає консультації щодо змісту і методології його наукових досліджень та контролює виконання індивідуальних планів навчальної та наукової роботи здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії;

наставник - працівник, призначений керівником підприємства / установи / організації, який контролює виконання індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії на робочому місці відповідно до програми практичного навчання здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії на робочому місці.

Інші терміни вжито у значеннях, визначених законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про фахову передвіщу освіту», нормативно-правовими актами щодо здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії в ІТМ НАНУ і ДКАУ та іншими нормативно-правовими актами, які регулюють відносини у сфері освіти та праці.

2. Організація навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії

2.1. Навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії передбачає реалізацію освітнього процесу у двох місцях – в ІТМ НАНУ і ДКАУ та на підприємстві / в установі / в організації на підставі договорів.

2.2. Ініціювати переговори щодо організації дуальної форми здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії можуть як ІТМ НАНУ і ДКАУ, так і роботодавці. Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії можуть сприяти налагодженню співпраці між ІТМ НАНУ і ДКАУ та роботодавцями.

2.3. ІТМ НАНУ і ДКАУ приймає рішення про впровадження дуальної форми здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії з урахуванням потреб ринку праці, визначає перелік освітніх програм, за якими навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії є доцільним, та укладає двосторонні договори з роботодавцями про співпрацю в організації дуальної форми здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії.

2.4. Це Положення, Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в ІТМ НАНУ і ДКАУ, тристоронній договір про здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії за дуальною формою, інші договори та законодавчі акти регулюють відносини між ІТМ НАНУ і ДКАУ, роботодавцем та здобувачем вищої освіти ступеня доктора філософії з усіх питань організації здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії за дуальною формою.

2.5. Дуальна форма здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється відповідно до освітніх програм ІТМ НАНУ і ДКАУ. Особливості організації освітнього процесу за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії відображаються в індивідуальних навчальних планах здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, навчальному плані та, за необхідності, в освітній програмі, програмах навчальних дисциплін.

2.6. ІТМ НАНУ і ДКАУ відповідає за реалізацію освітньої програми в повному обсязі. Роботодавець, що є партнером в організації дуальної форми здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії, відповідає за реалізацію програми навчання на робочих місцях.

2.7. В організації дуальної форми здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії беруть участь роботодавці, які мають матеріально-технічну базу та кадрові ресурси для забезпечення практичного навчання на робочих місцях за відповідною освітньою програмою.

2.8. Діяльність роботодавця щодо організації практичного навчання здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії на робочому місці під час дуальної форми здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії не потребує ліцензування. Матеріально-технічна база та кадрові ресурси роботодавця враховують під час оцінювання відповідності освітньої програми вимогам до акредитації освітніх програм та Умовам ліцензування освітньої діяльності.

2.9. ІТМ НАНУ і ДКАУ має право організовувати дуальну форму здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії для здобувачів, які виявили особисте бажання та пройшли відбір у роботодавця.

2.10. Процедура відбору здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за дуальною формою погоджує роботодавець та ІТМ НАНУ і ДКАУ.

2.11. ІТМ НАНУ і ДКАУ організовує дуальну форму здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії з метою забезпечення індивідуальних навчальних планів та/або індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів освіти.

2.12. Навчальне навантаження здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії розподіляється між навчанням в ІТМ НАНУ і ДКАУ та на робочому місці на підприємстві / в установі / в організації залежно від особливостей освітньої програми. Для організації здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії за дуальною формою використовують різні моделі поділу навчального навантаження, які охоплюють, але не обмежуються такими:

- модель поділеного дня: кілька годин впродовж дня навчання відбувається в ІТМ НАНУ і ДКАУ, кілька годин - на робочому місці на підприємстві / в установі / в організації;

- модель поділеного тижня: кілька днів впродовж тижня навчання відбувається в ІТМ НАНУ і ДКАУ, а впродовж іншої частини тижня - на робочому місці;

- блочна модель: навчання в ІТМ НАНУ і ДКАУ та на робочому місці відбувається за блоками (1 блок - це один чи декілька тижнів, місяців, семестр);

- часткова модель: частина теоретичного навчання покривається за рахунок навчання у навчально-практичних центрах;

- змішана модель: кілька моделей поділу навчального навантаження можна застосовувати впродовж всього періоду навчання.

2.13. За потреби під час організації навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії різні моделі в межах однієї програми можна поєднувати.

2.14. Графік освітнього процесу може бути побудовано по-різному залежно від особливостей освітньої програми, спеціальності, технологічних умов підприємств/установ/організацій, різних галузей тощо.

2.15. Практичне навчання на робочих місцях є складовою освітньої програми, обліковується у кредитах ЄКТС і має становити від 25% до 60% від загального обсягу кредитів, визначеного освітньою програмою. Ці обмеження слід застосовувати до здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, які опановують всю освітню програму за дуальною формою. В інших випадках обсяг навчання на робочому місці визначають навчальним

планом. Контроль за виконанням програми практичного навчання на робочому місці здійснюють спільно роботодавець та ІТМ НАНУ і ДКАУ.

2.16. Контроль виконання індивідуального навчального плану та оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за дуальною формою здійснюють ІТМ НАНУ і ДКАУ спільно із роботодавцем відповідно до Положень про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в ІТМ НАНУ і ДКАУ та вимог освітньої програми.

2.17. Атестацію осіб, які здобувають вищу освіту ступеня доктора філософії за дуальною формою, здійснюють відповідно до вимог освітньої програми. Представники роботодавця можуть бути введені до складу атестаційної екзаменаційної комісії ІТМ НАНУ і ДКАУ. З роботодавцем може погоджуватися тема та завдання дисертації здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії.

2.18. Інформація про здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії за дуальною формою зазначається у додатку до диплома європейського зразка.

2.19. Інші питання, пов'язані з організацією дуальної форми здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії, визначають ІТМ НАНУ і ДКАУ та роботодавець з урахуванням вимог законодавства України.

3. Порядок зарахування здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії на навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії

3.1. Після підтвердження роботодавцем готовності забезпечити навчання на робочому місці конкретному здобувачеві, ІТМ НАНУ і ДКАУ готує тристоронній договір про здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії за дуальною формою і спільно із здобувачем та роботодавцем розробляє та погоджує індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії.

3.2. Підставами для переведення здобувача освіти на дуальну форму здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії є заява здобувача освіти та підписання тристороннього договору за результатами відбору здобувачів освіти на навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії.

3.3. Укладання тристороннього договору про здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії за дуальною формою, який деталізує права та обов'язки ІТМ НАНУ і ДКАУ, роботодавця та здобувача освіти є обов'язковим.

3.4. Навчання за дуальною формою здобуття освіти передбачає укладання роботодавцем із здобувачем освіти трудового договору.

3.5. Переведення здобувачів освіти на дуальну форму здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюють, зазвичай, до початку навчального семестру або впродовж першого місяця від його початку.

3.6. У разі переведення здобувача освіти на дуальну форму здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії чи передчасного припинення дії договору про дуальну форму здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії, за здобувачем освіти зберігається джерело фінансування здобуття освіти.

3.7. У разі зарахування здобувача освіти на дуальну форму здобуття освіти, чи передчасного припинення дії договору про здобуття освіти за дуальною формою здобуття

вищої освіти ступеня доктора філософії за здобувачем зберігається право на отримання стипендії та інших соціальних гарантій.

3.8. Для забезпечення здобувачеві освіти умов виконання освітньої програми та індивідуального навчального плану протягом періоду здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії за дуальною формою тристоронній та трудовий договори можуть переукладатися зі зміною роботодавця у випадках:

- якщо таку можливість передбачено договором;
- у разі ліквідації підприємства / установи / організації;
- у разі виникнення обставин непереборної сили, передбачених у тристоронньому договорі.

3.9. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії за дуальною формою може передбачати навчання на робочому місці у кількох роботодавців в рамках однієї програми.

4. Особливості реалізації навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії

4.1. Для ІТМ НАНУ і ДКАУ:

4.1.1. Після прийняття рішення про впровадження дуальної форми здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії освіти ІТМ НАНУ і ДКАУ приймає відповідні внутрішні документи та призначає особу, що виконуватиме обов'язки координатора від ІТМ НАНУ і ДКАУ.

4.1.2. Обов'язки координатора від ІТМ НАНУ і ДКАУ:

- організовує пошук та попередній відбір роботодавців, діяльність яких відповідає профілю відповідних освітніх програм і може забезпечити набуття здобувачами освіти програмних результатів навчання;
- ініціює та реалізує переговорний процес з роботодавцями щодо спільного впровадження дуальної форми здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії;
- готує та узгоджує двосторонні договори про співпрацю з роботодавцями щодо партнерства в організації дуальної форми здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії;
- проводить роз'яснювальну роботу серед здобувачів освіти щодо особливостей та переваг дуальної форми здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії;
- координує організацію відбору здобувачів освіти, що бажають перейти на дуальну форму здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії, та погоджує їх персональний склад з роботодавцями;
- організовує обговорення із роботодавцями змісту відповідних освітніх програм щодо відповідності професійним стандартам та вимогам до компетентностей майбутніх фахівців;
- ініціює і контролює створення та узгодження програми навчання на робочих місцях;
- ініціює та контролює створення індивідуальних робочих навчальних планів, що відображають особливості дуальної форми здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії;
- готує та узгоджує з усіма сторонами договори про дуальну форму вищої освіти ступеня доктора філософії;
- забезпечує комунікацію між усіма сторонами для усунення проблемних питань в організації навчання, що можуть виникати;

- ініціює призначення наукового керівника для кожного здобувача освіти за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії;
- координує роботу осіб, які виконують обов'язки наукових керівників здобувачів освіти за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії;
- бере участь в аналізі результатів навчання здобувачів освіти за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії, вносить пропозиції щодо поліпшення якості підготовки.

4.1.3. Обов'язки наукового керівника:

- складає індивідуальний навчальний план здобувача освіти, враховуючи потреби (вимоги) роботодавця;
- забезпечує поточний контроль за виконанням індивідуального навчального плану;
- підтримує постійну комунікацію із здобувачем освіти та представниками роботодавця (зокрема, наставником) з метою своєчасного вирішення поточних питань та забезпечення виконання індивідуального навчального плану в повному обсязі;
- за потреби може ініціювати внесення змін до індивідуального навчального плану в процесі навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії;
- виконує інші обов'язки, що передбачені Положеннями про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в ІТМ НАНУ і ДКАУ.

Науковий керівник здобувача освіти за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії звітує про результати своєї роботи перед координатором від ІТМ НАНУ і ДКАУ, Вченою радою та керівництвом ІТМ НАНУ і ДКАУ.

4.1.4. ІТМ НАНУ і ДКАУ за потреби надає своєчасну методичну допомогу з організації навчання на робочих місцях представникам роботодавця, задіяним в організації дуальної форми здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії.

4.1.5. ІТМ НАНУ і ДКАУ може звертатися до роботодавця із запитом щодо стажування в його підрозділах науково-педагогічних та педагогічних працівників, що залучаються до навчання здобувачів освіти.

4.1.6. Для забезпечення належної якості підготовки здобувачів освіти за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії ІТМ НАНУ і ДКАУ має проводити регулярні зустрічі з роботодавцями (не рідше одного разу на рік) та організовувати зворотній зв'язок від здобувачів освіти за участі особи, що виконує обов'язки куратора, про відповідність результатів навчання на робочих місцях цілям та вимогам освітньої програми.

4.1.7. ІТМ НАНУ і ДКАУ забезпечує можливість проведення спільного оцінювання результатів навчання здобувачів освіти за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії за участі представників роботодавців-партнерів.

4.2. Для роботодавця:

4.2.1. Роботодавець може вносити пропозиції щодо зміни змісту освітніх програм та оновлення навчальних планів, ініціювати створення нових освітніх програм.

4.2.2. Роботодавець укладає тристоронні договори про дуальну форму здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії, трудові договори зі здобувачами освіти та погоджує відповідні індивідуальні навчальні плани.

4.2.3. Роботодавець може призначати особу (осіб), що виконує обов'язки координатора від роботодавця, для забезпечення організаційно-методичного супроводу

навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії та ефективної комунікації з ІТМ НАНУ і ДКАУ.

4.2.4. Координатор від роботодавця:

- відповідає за співпрацю з ІТМ НАНУ і ДКАУ з питань узгодження (створення, перегляду та удосконалення) освітньої програми, за якою навчатимуть здобувачів освіти за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії, та індивідуальних навчальних планів;

- бере участь у відборі здобувачів освіти, що бажають перейти на дуальну форму здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії за відповідними освітніми програмами;

- супроводжує навчання здобувача освіти на робочому місці відповідно до вимог освітньої програми та індивідуального навчального плану;

- забезпечує комунікацію із ІТМ НАНУ і ДКАУ;

- здійснює контроль за розподілом та своєчасним переміщенням здобувачів освіти у структурних підрозділах підприємства / установи / організації;

- бере участь в аналізі результатів навчання здобувачів освіти за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії, вносить пропозиції керівництву щодо поліпшення якості підготовки.

4.2.5. Роботодавець призначає здобувачеві освіти особу, що виконуватиме обов'язки наставника, з найбільш досвідчених та кваліфікованих фахівців.

4.2.6. Роботодавець створює умови для підвищення професійного рівня наставників.

4.2.7. Роботодавець забезпечує здобувачів освіти предметами та засобами праці, спецодягом.

4.2.8. Роботодавець проводить інструктажі з техніки безпеки та охорони праці для здобувачів освіти на виробництві.

4.2.9. Роботодавець може надавати можливість стажування на виробництві науково-педагогічним працівникам ІТМ НАНУ і ДКАУ.

4.2.10. Роботодавець може пропонувати здобувачам освіти за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії укладання / продовження трудового договору після завершення здобуття освіти.

4.2.11. Наставник:

- здійснює керівництво навчанням здобувачів освіти у відповідності до програми практичного навчання на робочому місці та індивідуального навчального плану;

- сприяє адаптації здобувача освіти до робочого місця на підприємстві / установі / в організації загалом;

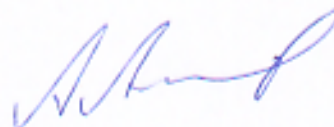
- бере участь у оцінюванні результатів навчання здобувачів освіти відповідно до програми практичного навчання на робочому місці спільно з уповноваженими представниками ІТМ НАНУ і ДКАУ;

- може проходити спеціальну методичну підготовку щодо здійснення керівництва навчанням здобувачів освіти на робочих місця в тому числі на базі ІТМ НАНУ і ДКАУ.

5. Фінансове забезпечення

5.1 Фінансування навчання за дуальною формою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється відповідно до законодавства України.

Завідувач відділу системного аналізу
та проблем керування
член-кореспондент НАН України

Анатолій АЛПАТОВ